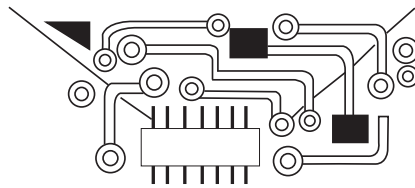

فناوری و داستان صنعت ما

اشاره

معمول در مورد تعیین اولویت صنایع بیان شود تا ترسیم راه

صنعت در شرایط متحول جاری میسر شود:

- اتکا به منابع داخلی؛
- عدم وابستگی به منابع خارجی؛
- بهره‌وری سرمایه؛
- میزان سودآوری.

در شماره پیش، به تحلیل چشم انداز فناوری در کشور و راهکارهایی که دولت برای ارتقای آن می‌تواند اتخاذ کند، پرداخته شد. در این شماره، بر اساس شاخص‌های توسعه‌ای صنایع، تحلیلی از وضعیت فعلی صنایع کشور ارائه خواهد شد.

در شرایط فعلی، بخش صنعت کشور در صورت تحریک موثر از انعطاف و توان بالقوه بیشتری جهت تأمین رشد سایر بخش‌های اقتصادی و نهایتاً رشد تولید ناخالص داخلی برخوردار است. به منظور بالفعل کردن توانمندی‌های بالقوه و در چارچوب انتخاب اولویت‌های صنایع جهت توسعه صنعت، نظرهای مختلف اقتصادی در طول چند دهه گذشته عنوان شده است. ضمن پرهیز از وارد شدن به جزئیات این نظریه‌ها، مخرج مشترک تمام این نظرات مختلف، این است که در انتخاب اولویت‌های صنعتی باید آن رشته از فعالیت‌های و شاخه‌های تولید مورد توجه قرار گیرد که علاوه بر آنکه بیشترین رشد تولید را ایجاد می‌کنند، بتوانند به عنوان موتور محرک بخش‌های دیگر نیز عمل کنند.

شاخص استراتژی اتکا به منابع داخلی

استراتژی اتکا به منابع داخلی، در حال حاضر، سرلوحه سیاست‌های توسعه صنعتی برای خلق مزیت‌های جدید در جهت رشد روزافزون درآمدهای ارزی کشور است. بدیهی است تولیداتی که سرمنشاء مواد اولیه آنها داخلی باشد، بیشتر دارای سطح هزینه‌های کمتر، قدرت رقابتی بیشتر و روند تولید و صادرات با ثبات‌تری هستند.

شاخص عدم وابستگی به منابع خارجی

بسیاری از صنایع، بخشی از منابع مورد نیاز خود را از خارج کشور تأمین می‌کنند. این امر سبب می‌شود که این‌گونه صنایع همواره با مشکل تأمین مواد اولیه و تجهیزات مواجه شوند و هرگونه تغییرات عوامل تاثیرگذار در این باب نظیر تغییر شرایط واردات با نرخ متغیر ارز، توان نقدینگی، میزان تسهیلات بانکی، سرعت در گشایش اعتبار بانک‌ها، ثبات سیاسی، میزان درآمدهای نفتی کشور و... به شدت بر

استراتژی اولویت بندی صنعت

برای اینکه فرایند تعیین اولویت‌های صنعت ایران با موفقیت انجام شود، ضرورت دارد که ابتدا انواع استراتژی

صنعت تاثیر گذار است.

شاخص بهره‌وری سرمایه

شاخص بهره‌وری، بیانگر میزان کارایی صنعت است. معمولاً این شاخص بر حسب ارزش افزوده سرانه بیان می‌شود. به عبارت دیگر، شاخص مذکور، میزان فعالیت صنعتی صنایع کارخانه‌ای کشور را به ازای هر واحد نیروی کار، نشان می‌دهد. افزایش کمی این شاخص نشان دهنده ارتقای سطح تولید و کاهش هزینه‌هاست و می‌تواند معیاری برای نشان دادن افزایش سطح سود و بالا رفتن توان رقابتی کالاهای تولیدی باشد. برای مقایسه مزیت نسبی صنایع نسبت به همدیگر معمولاً از سهم بهره‌وری هر یک از صنایع نسبت به کل صنایع استفاده می‌شود که معیار مناسب‌تری برای سنجش درجه کارایی و بهره‌وری نیروی کار در صنایع است.

شاخص سودآوری

سودآوری اساس تشکیل یک بنگاه اقتصادی است و ایجاد سرمایه‌گذاری جدید در یک فعالیت تنها زمانی مقدر است که آن فعالیت از حداقل سود، برخوردار باشد. این شاخص می‌تواند نشان دهنده آن باشد که صنایع تا چه حد دارای توان رقابتی هستند. عوامل مختلفی ممکن است بر این شاخص تاثیر گذار باشند که از جمله می‌توان موجودی انبار، هزینه‌های سرمایه‌گذاری و تغییرات دستمزدها را نام برد. بهره‌وری نیروی کار نیز دارای تأثیر مستقیم بر سودآوری صنایع است.

بازنگری شاخص‌ها در تعیین اولویت صنایع

واقعیت امر این است که کاربرد شاخص‌های یاد شده عمدتاً برای برنامه‌ریزی در چارچوب تفکر محلی یا حداکثر ملی می‌تواند مقرون به صرفه باشد، ولی هرگاه زاویه دید، افق‌های دور باشد، ملاحظه خواهد شد که توجه به بازارهای جدید و بزرگ‌تر برای تولید صنعتی به معنای واقعی و استفاده از صرفه‌های مقیاس تولید، باعث خواهد شد که علاوه بر کاهش هزینه‌های تولید، به میزان قابل توجهی دامنه تولید ملی و قدرت رقابت صنایع افزایش یابد. درحقیقت امر برنامه‌ریزی برای توسعه صنعتی بر مبنای نگاه به بیرون و یا نگاه به بازارهای بزرگ‌تر،

می‌تواند مبنای تعیین اولویت‌ها، مزیت‌های نسبی صنعتی و یا خلق مزیت‌های جدید باشد. لازمه توجه به بازارهای جدید و بزرگ‌تر، داشتن اطلاعات صحیح و دقیق از میزان و روند تقاضا در این بازارهاست. در چنین رویکردی، معیار خوبی که می‌تواند این نیاز را برطرف سازد، مطالعه و تحلیل میزان مزیت‌های نسبی آشکار شده (Revealed Comparative Advantages - RCA) است. مزیت‌های نسبی آشکار شده در حقیقت میزان تقاضای خارجی را در مقطع فعلی نشان می‌دهد و روند آن در یک بازه زمانی، نرخ رشد تقاضا برای محصول را معین می‌سازد. بنابراین در فرایند تعیین اولویت‌های جهت‌گیری سرمایه‌گذاری‌های صنعتی، باید عنصری مهم به نام مزیت‌های نسبی آشکار شده صنعت را مد نظر قرار داد تا هرگونه تصمیم‌گیری، مقرون به صلاح و صرفه کشور باشد. بدیهی است در این صورت هرگونه سرمایه‌گذاری‌های صنعتی می‌تواند به نوبه خود تقویت‌کننده مزیت‌های بالفعل صنعت و یا خلق‌کننده مزیت‌های جدید در این گونه فعالیت‌ها باشد. لازم به ذکر است که در تعیین اولویت بر مبنای توجه به بازارهای جدید و بزرگ‌تر و بهره‌گیری از پتانسیل‌های برون مرزی از منظر توسعه صادرات صنعتی، چهار شاخص عمده با عنوان رقابت‌پذیری وجود دارد که عبارت‌اند از:

۱. شاخص مزیت نسبی آشکار شده (درجه تخصص‌گرایی)؛
۲. شاخص تنوع محصول (شاخص تنوع محصول صادراتی، نشانگر آن است که به طور متوسط صد در صد صادرات هر صنعت توسط چند محصول صادراتی صورت می‌پذیرد)؛
۳. تنوع بازار؛
۴. تغییر در رقابت‌پذیری (تغییر در قدرت نفوذ).

از میان شاخص‌های معرفی شده، مزیت نسبی آشکار شده یعنی مطالعه الگوی تخصص‌گرایی در صنایع بسیار حائز اهمیت است و به لحاظ ریاضی بودن ماهیت مطالعاتی آن، هرگونه تحلیل و تعیین اولویت و یا رتبه‌بندی صنایع، علی‌الاصول ابتدا باید با این شاخص انجام و سپس تأثیرات سایر شاخص‌ها روی نتیجه حاصله، اعمال شود. به عبارت دیگر، برای تحلیل وضعیت صنایع در عرصه رقابتی جاری از میان انواع معیار و شاخص‌های یاد شده، به لحاظ بارز بودن محوریت صادرات برای توسعه صنعت در شرایط امروز، شاخص توان رقابت‌پذیری صادراتی از اهمیتی

خاص نسبت به سایر شاخص ها برخوردار است. ویژگی مهم بودن این شاخص در فرایند تحلیل وضعیت صنایع این است که این شاخص ضمن تبیین اولویت به نوبه خود، توانمندی و درجه تخصص گرایی هر کشور را در صدور محصولات، با رقم ساده بیان می کند. در این روش علمی، عدد ۱ (یک)، معیاری کمی برای نتیجه گیری است. در این روش مطالعاتی هرگاه:

- رقم شاخص RCA، بیش از ۱ باشد، بیانگر وجود مزیت نسبی است .
- رقم شاخص RCA، کمتر از ۱ باشد، بیانگر نبود مزیت نسبی است.

اخیرا با توجه به شرایط متحول کشور از یک سو و احساس نیاز به بازنگری میزان بهره وری و اثربخشی صنایع از سوی دیگر، در یک حرکت ارزشمند، کارشناسان مرکز مطالعات پژوهشی وزارت بازرگانی مزیت‌های نسبی آشکار شده عملکرد صادراتی محصولات مختلف ایران در مقایسه با دیگر کشورهای رقیب را برای دوره ۲۰۰۳ - ۲۰۰۰ مورد مطالعه قرار داده اند و جداول آنها را به تفکیک صنایع در سطح کدهای چهاررقمی ISIC تهیه کردند. این گونه روش بررسی و مقایسه، اولاً به روش های دیگر نظیر مقایسه قیمتی به دلیل تنوع بازارها و تفاوت و امکان نفوذ در بازارهای مختلف، ارجحیت دارد. دوم اینکه ثبات در روند RCA برای دوره‌ای معین به نوعی انعکاس دهنده وجود تقاضای خارجی برای محصولات صنعتی داخلی است. در تعیین اولویت صنایع با شاخص تخصص گرایی صادرات، چهار حالت متمایز به این شرح وجود دارد:

حالت اول - صنایعی که دارای مزیت نسبی با روند افزایشی هستند:

براساس یافته های مرکز مطالعات و پژوهش های بازرگانی آن دسته از صنایع کشور که رقم شاخص RCA آنها بیش از یک است (دارای مزیت نسبی هستند) و ضمن داشتن مزیت نرخ رشد، دارای روند افزایشی هستند، در جدول (۱) آمده اند.

حالت دوم - صنایعی که دارای مزیت نسبی با روند کاهشی هستند:

صنایعی که فعلاً دارای مزیت هستند (جدول ۲)، ولی به لحاظ روند کاهشی، مزیت آنها در حال کمرنگ شدن است (به عبارت ساده، این صنایع دارای افقی روشن در آینده نیستند) (جدول ۲).

حالت سوم - صنایعی که دارای مزیت نسبی نیستند، اما روند افزایشی دارند:

جدول شماره (۳)، این صنایع را نشان می دهد.

حالت چهارم - صنایعی که دارای مزیت نسبی نیستند و روند کاهشی دارند.

با نگاهی به این جداول، می توان دریافت که با بهره گیری از شاخص تخصص گرایی در امصادرات، می توان تمامی صنایع را از طریق محصولات صنعتی طی هر دوره معین رتبه بندی کرد و این رتبه بندی به نوبه خود نشان دهنده درجه و ترتیب اولویت بخش های صنعتی است. تعیین رتبه بندی و به طریق اولی، تبیین اولویت صنایع از طریق محاسبه توان رقابت پذیری صنایع به لحاظ اتکای این روش به آمار و ارقام جامع تر، از روش های سنتی یادشده در ابتدای

رتبه رشد	رتبه متوسط	نرخ رشد متوسط ۲۰۰۳-۲۰۰۰	متوسط شاخص ۲۰۰۳-۲۰۰۰	کد ISIC	عنوان صنعت
-	۱	-	۱۴/۸	۲۳۱۰	تولید فراورده های کوره کک
-	۲	-	۲/۸	۳۵۱۱	تولید و تعمیر کشتی
۳۵	۵	۲۴/۴	۱/۵	۲۶۹۶	تکمیل سنگ
۴۷	۶	۱۵/۳	۱/۳	۲۴۱۲	تولید کود شیمیایی و ترکیبات ازت
۵۱	۸	۱۳/۵	۱/۱	۲۴۱۱	تولید مواد شیمیایی اساسی به جز کود و ترکیبات ازت

منبع: اولویت بندی صنایع ایران، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ص ۱۳۴

جدول ۱: شاخص مزیت نسبی آشکار شده به تفکیک صنایع کشور (دارای مزیت نسبی با روند افزایشی)

نوشتار، مشکل تر ولی مرجح تر است.

مرکز پژوهش بازرگانی در یک اقدام علمی ارزشمند، به اتکای آمار و اطلاعات موجود با مطالعه کارشناسی قبلی، شکل و محتوای صنعت ایران و توان رقابت پذیری صنایع کشور را در بازارهای جهانی طی دوره ۲۰۰۳ - ۲۰۰۰ محاسبه کرد که علاقه مندان برای اطلاع از جزئیات می توانند به منبع اصلی با عنوان اولویت بندی صنایع ایران مراجعه کنند. جدول (۴)، سهم ۲۰ صنعت مهم از صادرات کل و صادرات صنعتی کشور مبتنی بر رتبه بندی آنها را براساس قدرت رقابت پذیری در بازارهای جهانی نشان می دهد.

برابر گزارش تهیه شده، صنعتی که توانسته در سال ۲۰۰۳ در میان صنایع کشور بهترین رتبه از لحاظ نفوذ در بازار و کسب توان رقابت پذیری در بازارهای صادراتی نصیب خود کند، صنعت تولید فراورده های کوره کک بوده است. این صنعت از لحاظ ایجاد ارزش افزوده، جزو مهم ترین صنایع کشور محسوب می شود. ولی با عنایت به آنکه بیش از هر عامل دیگر تولید، به منابع طبیعی کشور (نفت خام) وابسته و به عبارتی انرژی بر است، به لحاظ اشتغال نیروی کار و حتی جذب سرمایه های بخش صنعت از جایگاه چندان با اهمیتی برخوردار نبوده است. صنعت مزبور به لحاظ رقابت پذیری در سال ۲۰۰۲ نیز جزو برترین ها بوده و جایگاه آن از رده چهل و پنجم در سال ۲۰۰۱ به مقام نخست ارتقا یافته است. گسترش مستمر صادرات محصولات این صنعت (شاخص مزیت نسبی آشکار شده) و توان نفوذ آن در بازارهای مناسب (تغییر در قدرت نفوذ پذیری) طی سال های مورد بررسی، تأثیر مهمی در بهبود نسبی موقعیتش داشته است.

دومین صنعت رقابت پذیر ایران در بازارهای صادراتی نیز انرژی بر است و به منابع طبیعی کشور (نفت خام) وابستگی عمیقی دارد. جایگاه صنعت تولید مواد شیمیایی اساسی به جز کود و ترکیبات ازت، طی سال های ابتدایی دوره سیری

نزولی داشته و از مقام دوم در سال ۲۰۰۰، به مقام های چهارم و پنجم در سال های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ تنزل یافته است. مقام سوم از لحاظ رقابت پذیری در بازارهای جهانی (بر مبنای سال پایانی دوره) به صنعت تولید سایر محصولات فلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر (کد ۲۸۹۹) اختصاص دارد. با ارتقای جایگاه این صنعت که مانند صنعت تولید مواد شیمیایی اساسی به منابع طبیعی داخلی وابسته است، صنعت تولید ماشین ابزارها توانسته است با افزایش سهم در صادرات صنعتی کشور که با گسترش بازارهای صادراتی و متنوع کردن تولیدات صنعت تقویت شده است، جایگاه رقابتی خود را بهبود دهد و به مقام ششم جدول، ارتقا یابد. این صنعت به لحاظ برخورداری از توان رقابت پذیری، در سال ۲۰۰۰ در مقام نهم قرار داشته که یک سال پس از آن با افت شدید موقعیت مواجه شده و به ردیف شصت و دوم جدول سقوط کرده است. اما به مرور به سبب بروز عوامل پیش گفته، توانست با بهبود مستمر موقعیت، به ردیف های یازدهم و ششم جدول در سال های ۲۰۰۲ و ۲۰۰۳ ارتقا یابد.

بدون شک این بالا و پایین رفتن رتبه به درجه درایت و تدبیر دست اندرکاران در هدایت صنایع در کارزاری به وسعت جهان، بستگی دارد. اگر مسئولان صنایع بتوانند تجارب گذشته را چراغ راه آینده قرار دهند و از روش های علمی و عملی جهت توسعه بازارها بهره گیرند، ممکن است این صنایع در آینده از وضعیت بسیار خوبی برخوردار شوند و اسباب رونق صنایع بالادستی یا پایین دستی خود را نیز فراهم کنند.

این نکته یادآوری می شود که شاخص مزیت نسبی صادراتی صنایع در طی زمان چندان ثابت نمی ماند. این وضعیت به گونه ای است که برخی صنایع دارای مزیت نسبی در یک سال، به لحاظ تغییر شرایط در سال بعد یا اندک زمانی پس از آن، مزیت خود را از دست می دهند.

رتبه نرخ رشد	رتبه متوسط	نرخ رشد متوسط ۲۰۰۳-۱۹۹۹	متوسط شاخص ۲۰۰۳-۱۹۹۹	کد ISIC	عنوان صنعت
۸۴	۳	-۹۸	۲/۱	۲۶۹۴	تولید سیمان، گچ و آهک
۹۱	۷	-۱۹/۴	۱/۱	۲۳۲۰	تولید فراورده های نفتی تصفیه شده
۹۶	۴	-۳۷/۷	۲	۱۵۴۴	محصولات صادراتی نانوایی

جدول ۲: جدول شاخص مزیت نسبی آشکار شده به تفکیک صنایع کشور (دارای مزیت نسبی ولی روند کاهشی)

بررسی وضعیت هر صنعت با شاخص تاکسونومی

است. این روش همچنین به عنوان مدلی شناخته شده در برنامه‌ریزی، مطرح است و کاربردهای گسترده و متنوعی دارد.

در سال‌های اخیر، صنایع کشور با بهره‌گیری از شاخص تاکسونومی مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند و فهرست صنایع مهم برای توسعه و صنایع واجد شرایط برای سرمایه‌گذاری و توسعه، تهیه شد که مورد تأیید مسئولان صنعت قرار نگرفت، زیرا به موازات این تحقیق، معاونت برنامه‌ریزی وزارت صنایع و معادن نیز در سال ۱۳۸۶ به اتکای مطالعات مستقل خود، بدون اشاره به تحقیقات دیگر از جمله موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ضمن هشدار به روند سرمایه‌گذاری بی‌هدف در «صنایع اشباع» موجود (این واژه، نقل قول از معاون وقت برنامه‌ریزی وزارت صنایع و معادن است)، فهرست بلندی از صنایعی را که به زعم این وزارت برای سرمایه‌گذاری مناسب هستند، تهیه و از عموم علاقه‌مندان درخواست کرد که با استفاده از سیاست‌های حمایتی دولت، فقط در این صنایع اولویت‌دار سرمایه‌گذاری کنند (برای اطلاعات بیشتر از ریز صنایع به گزارش اولویت‌های سرمایه‌گذاری وزارت صنایع و معادن، معاونت برنامه‌ریزی، سال ۱۳۸۶، رجوع

همان‌گونه که بیان شد، با توجه به شرایط متحول جهانی در حال حاضر امکان بررسی وضعیت صنعت با شاخص‌های سنتی وجود ندارد. بنابراین ارزیابی و تعیین اولویت صنعت امروزی بایستی توسط اصول و مبانی جدید صورت گیرد که در راس آنها ارزیابی صنعت در میدان رقابت خارجی و تعیین توان رقابت (رقابت‌پذیری صادراتی) در بازارهای جهانی و مشخص کردن صنایع آسیب‌پذیر در این بازار قرار دارد. ایده تعیین درجه آسیب‌پذیری صنایع کشور همواره مدنظر بوده است و به همین لحاظ در دهه گذشته علاوه بر وزارت بازرگانی، تلاش‌های هدفمند دیگری توسط سایر دست‌اندرکاران به عمل آمد تا شکل و محتوای صنایع کشور را از زوایای دیگر با بهره‌گیری از معیارهای علمی، ارزیابی و راهنمای عملی برای جهت‌یابی آینده صنعت ارائه کند. یکی از این معیارهای علمی و عملی، بررسی وضعیت صنعت و تعیین اولویت صنعت بر اساس شاخص تاکسونومی است. به طور کلی آنالیز تاکسونومی عددی، یک روش مناسب برای درجه‌بندی و طبقه‌بندی و مقایسه فعالیت‌های مختلف با توجه به درجه بهره‌مندی و بر خورداری آن فعالیت‌ها از شاخص‌های مورد بررسی

رتبه نرخ رشد	رتبه متوسط	نرخ رشد متوسط ۲۰۰۰-۲۰۰۳	متوسط شاخص ۲۰۰۰-۲۰۰۳	کد ISIC	عنوان صنعت
۱	۴۶	۲۶۲/۳	۰/۱	۲۲۱۹	انتشار کتاب و بروشور (سایر)
۲	۳۴	۱۸۰/۴	۰/۲	۱۸۲۰	عمل آوردن و رنگ کردن به جز پوست خنزیر
۳	۳۲	۱۴۷/۳	۰/۲	۲۹۲۶	تولید ماشین‌آلات برای تولید منسوجات
۴	۸۶	۱۴۰/۶	۰/۰	۳۵۹۹	تولید سایر وسایل حمل و نقل
۵	۹۸	۱۲۹/۹	۰/۰	۳۲۰۰	تولید رادیو و تلویزیون
-	۸۱	(۹۹۸)	۰/۰	۲۹۲۳	تولید ماشین‌آلات متالورژی و ذوب
-	۹۷	(۱۴۸)	۰/۰	۱۶۰۰	تولید محصولات از توتون و تنباکو
۶	۱۰۲	۸۹/۷	۰/۰	۳۳۱۳	تولید تجهیزات کنترل عملیات صنعتی
۷	۷۵	۸۴/۸	۰/۰	۳۱۲۰	تولید دستگاه‌های توزیع و کنترل نیروی برق
۸	۸۷	۷۵/۱	۰/۰	۳۱۹۰	تولید سایر تجهیزات الکتریکی طبقه بندی نشده

منبع: اولویت بندی صنایع ایران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

جدول ۳: شاخص مزیت نسبی آشکار شده به تفکیک صنایع کشور (بدون مزیت نسبی ولی با روند افزایشی)

متوسط سهم از صادرات صنعتی ۲۰۰۰-۲۰۰۳	متوسط سهم از صادرات ۲۰۰۰-۲۰۰۳	رتبه صنعت طی دوره ۲۰۰۰-۲۰۰۳	کد	نام صنعت
۰/۲۳	۰/۰۲	۱	۲۳۱۰	تولید فراورده های کوره کک
۳۶/۱۱	۹۸/۰	۲	۲۴۱۱	تولید مواد شیمیایی اساسی به جز کود و ترکیبات ازت
۳۰/۲۰	۷۵/۱	۳	۲۳۲۰	تولید فراورده های نفتی تصفیه شده
۴۹/۳	۳۰/۰	۴	۱۸۱۰	تولید پوشاک آماده به استثنای پوشاک از پوست خز
۵۰/۵	۴۸/۰	۵	۲۷۲۰	تولید فلزات اساسی گرانبها و فلزات غیر آهنی
۸۴/۱	۱۶/۰	۶	۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۷۲/۱	۱۵/۰	۷	۱۹۱۱	دباغی و تکمیل چرم
۶۷/۲	۲۳/۰	۸	۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی به جز کفش
۷۵/۰	۰/۶۰	۹	۲۹۳۰	تولید وسائل خانگی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۳۹/۰	۰/۳۰	۱۰	۲۶۹۱	تولید کالاهای سرمایی غیر نسوز و غیر ساختمانی
۱۴/۰	۰/۱۰	۱۱	۲۹۲۲	تولید ماشین ابزارها
۳۴/۰	۰/۳۰	۱۲	۲۹۲۴	تولید ماشین آلات معدن و استخراج و ساختمان
۷۴/۰	۰/۶۰	۱۳	۳۴۳۰	تولید وسایل نقلیه موتوری
۴۰/۱	۱۲/۰	۱۴	۱۷۱۱	آماده سازی و ریسندگی الیاف منسوج- بافت منسوج
۱۲/۰	۰/۱۰	۱۵	۲۹۲۹	تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص
۷۳/۰	۰/۶۰	۱۶	۲۹۱۹	تولید سایر ماشین آلات با کاربرد عام
۱۹/۱	۱۰/۰	۱۷	۲۶۱۰	تولید شیشه و محصولات شیشه ای
۲۴/۲	۱۹/۰	۱۸	۱۵۱۲	عمل آوری و حفاظت ماهی و سایر حیوانات دریایی
۱۳/۰	۰/۱۰	۱۹	۲۱۰۱	تولید خمیر کاغذ و خمیر مقوا
۱۰/۲	۱۸/۰	۲۰	۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک کننده و لوازم بهداشتی و نظافت

جدول ۴: سهم ۲۰ صنعت مهم از صادرات کل و صادرات صنعتی کشور مبتنی بر رتبه بندی آنها بر اساس قدرت رقابت پذیری در بازارهای جهانی (درصد)

نویسن سریع التغییر در عرصه های صنایع و محاط در درون مرزهای ایران، انجام گرفته باشند. باید این حقیقت را پذیرفت که در دهه گذشته تحولاتی در پهنه جهان به منصف ظهور رسیده اند که ضمن مردود کردن شیوه های برنامه ریزی های متعارف گذشته، عوامل جدیدی را وارد معادلات تصمیم گیری کرده است که بدون توجه به این عوامل، هر تصمیم در سطح محلی و یا ملی، قرین موفقیت نخواهد بود. بنابراین تهیه فهرست ها به سیاق دهه های قبل با توجه به سلطه پدیده جهانی شدن و تاثیر آن بر عوامل و متغیرهای داخلی، نمی تواند مبنای صحیح تصمیم گیری درباره عوامل تاثیرگذار بر صنعت باشد. □

شود که با عناوین اولویت های ملی، اولویت های منطقه ای، اولویت های صادراتی، اولویت های سرمایه گذاری صنایع نساجی و پوشاک، اولویت های سرمایه گذاری صنایع شیمیایی و سلولزی و نهایتاً اولویت های خاص، طبقه بندی شده اند).

تامل و تعمق بیشتر در شکل و بعد محتوایی فهرست های متفاوت صنایع که به طور همزمان توسط منابع و مراجع مختلف دولتی ارائه شده اند، این احتمال را تقویت می کند که شاید برخی از این مطالعات و تحقیقات با مسلم پنداشتن فرض های دهه های قبلی و بدون توجه بایسته به تغییرات و تحولات دهه اخیر در پهنه جهانی و ظهور فناوری های